

Posudek rigorózní práce

Mgr. Filip Ehrenberger
Podnikatel. Podnikání. Podnik

Rozsah rigorózní práce Mgr. Filipa Ehrenbergera je standardní (82 tiskových stran čistého textu, které zpravidla překračují rozsah normostrany).

Filip zvolil tradiční téma, k němuž bylo v odborné literatuře již mnohé vysloveno. Filipův pohled na zvolenou problematiku přitom není nijak průkopnický ani novátorský. Práce tak postrádá na aktuálnosti a významnější odborné i praktické relevanci.

Náročnost zvoleného tématu by bylo možné mít za přiměřenou rigoróznímu úkolu, kdyby je ovšem Filip uchopil jinak, s větší mírou hloubky odborného záběru a také při mnohem detailnějším rozpracování veškerých souvislostí, ať již mezioborových, historizujících, komparativních či právně politických. Daný způsob zpracování za nikterak náročný nepovažuji. Nulová je práce se zahraniční literaturou a velmi slabá, povrchní a nepřesná je bohužel i reflexe právně historická. Pasáž o vývoji právní úpravy na našem území vyznívá mimořádně povrchně, autor ostatně čerpal z velmi omezeného okruhu pramenů.

Filipova rigorózní práce prakticky jen kompiluje přehled základních pojmů a institutů, které nějak (často dosti vzdáleně) souvisejí s právní úpravou podnikání. Je jakoby úvodní informací o všem, avšak skutečně odborným pojednáním o ničem. Viz např. pasáže o tom, které osoby se zapisují do obchodního rejstříku, o druzích oprávnění k podnikání, o provozovně, o obchodním majetku, bilančním pojmosloví atd. Namísto toho bych v práci očekával přece jen detailnější úvahy o možných konceptech pojetí pojmu podnikání a podnikatel, ať již z historického, tak např. komparativního hlediska.

Práci tak – vzhledem k jejímu základnímu tématu - chybí hlubší filozofické, teoretické i systematické zázemí, pevný koncepční základ, na němž by bylo možné stavět, ale také jasný vědecký, popř. alespoň odborný cíl. Dílo vedle sebe staví několik částí, které jako by vzájemně „nekomunikovaly“, tj. nespojují se a neústí v jasný a přesvědčivý smysl, závěr. Těžko se bránit pocitu bezúčelnosti práce a jejího nízkého odborného přínosu. Dílo celkově navozuje spíše dojem informativní a dosti povrchní příručky o základním pojmosloví obchodního práva.

Příznivě hodnotím, že Filip v práci zohledňuje judikaturu, i když ani v tomto ohledu nepostupoval zcela důsledně. Odkazy na soudní rozhodnutí bylo možné doložit i další Filipovy úvahy (např. o pojetí bydliště fyzické osoby), na jiných místech zase novější judikatura odstranila pochybnosti, jež Filip v práci zmiňuje, a stalo se tak přitom ještě před tím, než Filip práci odevzdal (viz např. novější judikatura k výkladu šíře věcné působnosti § 67a ObchZ, pokud jde o vymezení části podniku).

Příznačné pro Filipovu práci je bohužel i to, že Filip se jen na málo místech pouští do vlastních úvah, polemik. Prakticky neidentifikuje problematičtější místa platné úpravy, nepředkládá otázky k řešení, k diskusi, nehledá ani nenachází jejich řešení, nestimuluje další úvahy, neinspiruje čtenáře. V rigorózní práci bych ovšem takovou práci s právní realitou

očekával, když právě na ní se projeví schopnost identifikovat problémy posuzované úpravy, poukazovat na její výkladová či aplikační úskalí, předkládat názorové rozpory, právně je analyzovat, ale i polemicky hodnotit, zaujímat k nim vlastní stanovisko a za pomoci právní argumentace podpořit to či ono řešení. Hodnotit uvedené schopnosti u Filipa na základě předloženého díla prakticky nelze.

V té souvislosti mě zvláště mrzí, že Filipově pozornosti uniklo být i několik otázek, které teorii i praxi aktuálně zaměstnávají ve vazbě na téma práce a na kterých Filip tudíž nejenže mohl shora nastíněnou schopnost prokázat, ale práci tím i učinit podstatně přínosnější pro odborné poznání v oblasti obchodního práva. Lze zmínit např. otázku, nakolik lze jako jediný předmět podnikání kapitálové obchodní společnosti zvolit správu vlastního majetku (otázka byla dokonce nedávno řešena i judikatorně) či jak z hlediska vymezení předmětu podnikání ve společenské smlouvě či stanovách nahlížet na členění živností volné na jednotlivé její obory vymezené v příslušné příloze živnostenského zákona, a to např. pro účely zápisu předmětu podnikání podnikatele do obchodního rejstříku. Posledně uvedená otázka je přitom vysoce aktuální hned od přijetí novelizace živnostenského zákona k 1. červenci 2008.

Práci lze vytknout i několik nepřesností, ať již věcných či terminologických. Na str. 14 se např. uvádí, že pojem podnikání zahrnuje též další podnikatelské činnosti, jsou-li prováděné na základě oprávnění. Znamená to, že neoprávněný výkon takové činnosti podnikáním není? Není dále pravdou, že podnikatel podniká pod svou firmou či jménem a příjmením, jak Filip zmiňuje na str. 15. Nerozumím tvrzení, podle něhož podnikáním není činnost společníka v obchodní společnosti „jednajícího jménem této společnosti“ (str. 16). Polemizoval bych rovněž s názorem, podle něhož je u právnické osoby těžko představitelné, že by mohla mít podnik v jednom státě a sídlo v jiném (str. 17). Filip sice odkazuje na názor prof. Pelikánové, ten však byl publikován v roce 1998. Domnívám se, že v roce 2010 je situace v komunitárním právu přece jen jiná a Filip by si toho měl být vědom. Úplně nejsou ani úvahy o aplikaci právní úpravy omylu na případy neoprávněného podnikání (str. 46), když nijak nereflktují doktrínu o (ne)omluvitelnosti omylu. Za nepřesné považuji hovořit o neoprávněně podnikajících jako o „podnikatelích“ – viz str. 47 aj. Ve výčtu by bylo možné pokračovat, pro účely tohoto posudku to však již nepovažuji za klíčové.

Formální úroveň díla je naproti tomu slušná. Gramatické ani stylistické chyby se v něm prakticky nevyskytují. Práce s poznámkovým aparátem naproti tomu není nikterak oslnivá. V rigorózní práci bych očekával přece jen bohatší odkazovník.

Ze všech uvedených důvodů hodnotím Filipovu práci se značnými rozpaky, její konečné hodnocení nicméně ponechávám závislým na průběhu ústní obhajoby.

V Praze dne 3. ledna 2010

JUDr. Petr Čech, LL.M.